

**MAHARASHTRA
EPITOME OF AGRICULTURE**

1985-86

G.I.P.E.

कृषि विषयक संक्षिप्त माहिती महाराष्ट्र - १९८५-८६

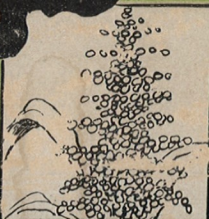
219

संघीय महोत्सवी महाराष्ट्र
१९६०-१९८५

epitome
OF AGRICULTURE
IN MAHARASHTRA-1985-86

23155/18
M6.1
222364

कृषिविषयक संक्षिप्त माहिती

१९८५-८६

Epitome of Agriculture
in Maharashtra
1985-86

प्रस्तावना

वार्षिक ऋतू व पीके अहवालाबरोबरच कृषि विभागाद्वारे गेल्या तीन वर्षांपासून महाराष्ट्र राज्यातील "कृषिविषयक संक्षिप्त माहितीचे" पुस्तक प्रसिद्ध करण्यात येत आहे. कृषिविषयक सांख्यिकी माहिती भारतातील सर्व तुलनात्मक आकडेवारीसह सुटसुटीत असलेले हे पुस्तक उत्तम प्रतिसादात्मक उत्तेजन देणारे असून ते आता अद्यावत करण्यात आले आहे. प्रमुख पिकांच्या जिल्हावार उत्पन्नाची माहिती यात समाविष्ट करण्यात आली आहे; कारण त्यामुळे निरनिराळ्या जिल्ह्यातील उत्पादकतेचे तुलनात्मक चित्र, ओझरती ज्वर फिरविल्यास दृष्टोत्पत्तीस येते. मी आशा करतो की, हे सुटसुटीत पुस्तक उपयुक्त ठरेल.

मंत्रालय विस्तार,
मुंबई-४०० ०३२. }
१६ ऑगस्ट १९८५.

के. राजन,
सचिव (कृषि),
कृषि व सहकार विभाग

PREFACE

In addition to publishing annually Season and Crop Report, the Department of Agriculture brought out from 3 years a handy volume giving statistical information relating to salient features of agriculture in the State as contrasted with all India figures called the 'Epitome of Agriculture in Maharashtra'. Response to this handy volume has been very encouraging. This has been updated now. Districtwise information on yields of major crops have also been included, so that a comparative picture of productivity in different districts can be seen at a glance. I hope this handy volume will be found to be useful.

Mantralaya Annexe, }
Bombay-400 032. }
16th August 1985. }

K. Rajan
Secretary to the Government (Agriculture),
Agriculture and Co-operative Department.

अनुक्रमणिका

अ. नं.	तपशील	पृष्ठ
१	महाराष्ट्रातील भूमि उपयोग वर्गीकरण (नकाशासहीत)	१४
२	सन १९७९-८० चे महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय भौगोलिक क्षेत्र, निव्वळ व एकूण बागाईत व एकूण क्षेत्र व दुसोटा क्षेत्र.	१८
३	वहिती खातेदारांची संख्या व वहितीचे क्षेत्र-महाराष्ट्र राज्य (कृषि गणना १९७६-७७) (नकाशासहीत) ..	२५
४	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या प्रकारांसाठी उपयोगात आणलेल्या विहिरींची संख्या (नकाशासहीत) ..	२७
५	महाराष्ट्र राज्यातील जलसिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे निव्वळ बागाईत क्षेत्र व एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९८२-८३	२८
६	महाराष्ट्र राज्यातील मुख्य पिकांखालील एकूण बागाईत क्षेत्र १९६०-६१ ते १९८३-८४	३२
७	भारतातील परिस्थितीशी तुलना करता महाराष्ट्रातील रामायनिक खतांचा वापर (नकाशासहीत) ..	४२
८	महाराष्ट्रातील प्रमुख पिकांचे क्षेत्र १९५१-५२ ते १९८४-८५	४४
९	महाराष्ट्रातील प्रमुख पिकांचे उत्पादन १९५१-५२ ते १९८४-८५	५८
१०	महाराष्ट्रातील प्रमुख पिकांचे सरासरी उत्पन्न १९५१-५२ ते १९८४-८५	७२
११	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९८०-८१ ते १९८४-८५ ..	८२
१२	तांदूळाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	११२

CONTENTS

Sr. No.	Particulars	Page
1	Land use classification of Maharashtra (with chart)	15
2	Districtwise Geographical area and net and gross irrigated and total area and area cropped more than once in Maharashtra State during 1979-80.	19
3	Number and Area of Operational holdings Maharashtra State 1976-77 Agricultural Census .. (with chart)	25
4	Number of wells used for different purposes in Maharashtra State (with chart)	27
5	Net area irrigated by different Sources and gross area irrigated in Maharashtra State from 1960-61 to 1982-83.	29
6	Irrigated area under principal crops in Maharashtra State from 1960-61 to 1983-84 ..	33
7	Fertiliser consumption in Maharashtra as compared to India (with chart)	43
8	<i>Area of principal crops</i> in Maharashtra 1951-52 to 1984-85	45
9	<i>Production of principal crops</i> in Maharashtra 1951-52 to 1984-85	59
10	<i>Average yield of principal crops</i> in Maharashtra 1951-52 to 1984-85	73
11	Districtwise average yield of principal crops in Maharashtra State 1980-81 to 1984-85 ..	83
12	Area, average yield and production of <i>Rice</i>	113

अ. क्र.	तपशील	पृष्ठ
१३	खरीप ज्वारीचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	११४
१४	रबी ज्वारीचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	११५
१५	बाजरीचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	११६
१६	गव्हाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	११७
१७	एकूण तृण धान्याचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन (नकाशासहीत)	११९
१८	तुरीचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१२०
१९	हरभऱ्याचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१२१
२०	उडीदांचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१२२
२१	मुगाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१२३
२२	एकूण कडधान्याचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन (नकाशासहीत)	१२५
२३	एकूण अन्नधान्याचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन (नकाशासहीत)	१२७
२४	कापसाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१२८
२५	उसाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१२९
२६	भुईमुगाचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१३०
२७	तीळ, जवस, करडई व सूर्यफुलांचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन	१३१

Sr. No.	Particulars	Page
13	Area, average yield and production of <i>Kh. Jowar</i>	114
14	Area, average yield and production of <i>Rabi Jowar</i>	115
15	Area, average yield and production of <i>Bajra</i>	116
16	Area, average yield and production of <i>Wheat</i>	117
17	Area, average yield and production of <i>total cereals</i> (with chart)	119
18	Area, average yield and production of <i>Tur</i>	120
19	Area, average yield and production of <i>Gram</i>	121
20	Area, average yield and production of <i>Udid</i>	122
21	Area, average yield and production of <i>Mung</i>	123
22	Area, average yield and production of <i>total Pulses</i> (with chart)	125
23	Area, average yield and production of <i>total foodgrains</i> (with chart)	127
24	Area, average yield and production of <i>cotton</i>	128
25	Area, average yield and production of <i>Sugarcane</i>	129
26	Area, average yield and production of <i>Groundnut</i>	130
27	Area, average yield and production of <i>Sesamum, Linseed, Safflower, Sunflower</i>	131

अ. क्र.	तपशील	पृष्ठ
२८	एकूण तेलबियांचे क्षेत्र, सरासरी उत्पन्न व उत्पादन (नकाशासहीत)	१३५
२९	महाराष्ट्रातील संकरीत आणि अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जातींची व्याप्ती	१३६
३०	महाराष्ट्रातील प्रमुख फळे आणि भाजीपाला क्षेत्र	१३८
३१	महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या क्षेत्राचा एकमेकांशी तुलनात्मक निर्देशांक	१४२
३२	महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या उत्पादनाचा एकमेकांशी तुलनात्मक निर्देशांक	१५०
३३	महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या सरासरी उत्पन्नाचा एकमेकांशी तुलनात्मक निर्देशांक	१५८
३४	महाराष्ट्रातील यंत्रसामग्री व अवजारे	१६६
३५	मृद संधारण कार्यक्रम-वर्षानिहाय साध्य (नकाशासहीत)	१६९
३६	आयाकट विकासाचा भूविकास कार्यक्रम-वर्षानिहाय साध्य (नकाशासहीत)	१७१

Sr. No.	Particulars	..	..	Page
28	Area, average yield and production of <i>total Oilseeds</i> (with chart)	..	..	135
29	Coverage under Hybrid and High yielding varieties in Maharashtra	..	..	137
30	Area under major <i>fruits and Vegetables</i> in Maharashtra	..	..	139
31	Comparative Index number of <i>area</i> in Maharashtra vis-a-vis All India	..	..	143
32	Comparative Index number of <i>production</i> in M. S. vis-a-vis All India	..	..	151
33	Comparative Index number of <i>average yield</i> in M. S. vis-a-vis All India	..	..	159
34	Machinery and implements in Maharashtra	..	..	167
35	Soil conservation Programme—yearwise Achievement (with chart)	..	..	169
36	Land Development Programme under Ayacut Development—yearwise Achievement (with chart)	..	..	171